

חשמונאים (שעון חוקף)

כניסת השבת: 16:52

יציאת השבת: 17:48

שבת קודש

פרשת נח

שבת וראש חודש

מפטירים:

"כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי"

(ישעיהו פרק סו - א')

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

מהלכות תפילת מנחה עפ"י שו"ע - סימן רלב' ופוסקים אחרונים

הקדמה

כשיגיע זמן תפילת המנחה יתפלל, ומאוד צריך לזהר בה, שאמר רבי חלבו אמר רב הונא לעולם יזהר אדם בתפילת המנחה שהרי לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה שנאמר: "ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו". מדוע? מפני שתפילת השחר זמנה ידוע בבוקר בקומו ממיסתו מתפלל לפני שהוא טרוד בעסקיו. וכן התפילה של ערב בלילה זמנה ידוע בבואו לביתו והוא פנוי מעסקיו. אבל תפילת מנחה שהיא באמצע היום בעוד שהוא טרוד עסקיו, צריך לשים אותה אל לבו ולפנות מכל עסקיו ולהתפלל אותה. ואם עשה כן שכרו הרבה מאד. על כן מנעו חכמים לכל אדם לעשות מלאכות הקבועות סמוך לזמן המנחה, כפי ששינוי - "לא ישב אדם לפני הספר להסתפר סמוך למנחה עד שיתפלל. ולא יכנס למרחץ... ולא לאכול..." פירש רבנו תם דווקא סעודה גדולה כגון של מילה ונישואין ופדיון הבן, והתספורת של בן אלעשה שהיא כעין תספורת של כהן גדול, שהיה מתאחר בה הרבה ובורסקי גדול ותחילת דין.

איסורים אלו הם אפילו סמוך למנחה גדולה. אבל סעודה שאוכל כל אדם בביתו, ותספורת של כל אדם, ובורסקי קטן, וגמר דין מותר להתחיל סמוך למנחה גדולה. אפילו סעודה גדולה, אם התחילו סמוך למנחה גדולה אין מפסיקים, אפילו כשהגיע מנחה קטנה שהיא בט' שעות ומחצה בתנאי שיהיה שהות להתפלל אחר שיגמור סעודתו ומלאכתו.

סמוך למנחה קטנה, אסור להתחיל אפילו סעודה קטנה ואפילו בתספורת של כל אדם ובורסקי קטן ובגמר דין, ואם התחילו מפסיקים, אפילו אם יש לו שהות להתפלל אחר שיגמור סעודתו ומלאכתו. ודווקא לאכול אסור סמוך למנחה קטנה, אבל לטעום פירות מותר.

במסכת ברכות כט: מובא- אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן מצווה להתפלל עם דמדומי חמה ואמר רבי זירא מאי קראה (תהלים עב ה) יראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים לייטי עלה במערבא אמאן דמצלי עם דמדומי חמה מאי טעמא דילמא מטרפא ליה שעתא. ופירש רש"י עם דמדומי חמה. תפלת יוצר עם הנץ החמה ותפלת המנחה עם שקיעת החמה: לייטי עלה במערבא. על מי שמששה תפלת המנחה עם דמדומי חמה שמה תטרף לו השעה על ידי אונס ועבר הזמן. ובהגהות מיימוניות כתבו בהלכות תפלה אות ג - ועתה נהגו העולם כרבנן להתפלל עד הערב וכרבי יוסי בירושלמי ברכות - ד', שתפילת מנחה הוקשה לקטורת שנאמר בתהלים קמ"א תיכון תפילתי קטורת לפניך. ומה ש"לייטי עלה במערבא", זה דווקא במאחר מאוד, אבל לפני שקיעת השמש מעט מותר.

פרטי הלכות

א. אם השעה דחוקה, ואין שהות ביום שיתפללו הציבור בלחש וגם יאמרו חזרת הש"ץ כראוי, יתפללו בלחש מפני שהתפילה בלחש היא העיקר, ואחר כך יאמר הש"ץ: מגן, ומחיה, ויענה קדושה, ומסיים: האל הקדוש, כלומר יאמר הש"ץ רק שלוש ראשונות, כדי להוציא את הציבור ידי חובתן בקדושה. (מרן בשו"ע ומשנה ברורה)

ב. יש אומרים שיתפלל הש"ץ עם הקהל בקול רם, והקהל יאמר עמו בלחש מלה במלה עד לאחר האל הקדוש וכן נוהגים. (הרמ"א בהגה ומשנה ברורה) מנהג זה עדיף על המנהג שהציבור ממתין מלהתפלל עד לאחר שמסיים הש"ץ ברכת האל הקדוש, כדי לענות אמן אחר ברכתו, ואחר כך מתפללים תפילת שמונה עשרה. (ילקוט יוסף ג')

ג. מה שנוהגים להתפלל תפילת מנחה מקוצרת, בלי חזרת הש"ץ, אין זה מנהג נכון וחובה לבטלו. אולם אם המניין מצומצם, ויש חשש שחלק מהעשרה לא יטו אוזן קשבת לשמוע חזרת הש"ץ ולענות אמן, יש להעדיף בהתפלל תפילה מקוצרת בלי חזרה, בין בשחרית ובין במנחה. (ילקוט יוסף ג')

ד. חובה קדושה מוטלת על ראשי הישיבות לבטל מה שנהגו בכמה ישיבות, ולדלג על חזרת הש"ץ ולהחזיר עטרה ליושנה ולהנהיג חזרת הש"ץ כתקנת גאוני ישראל. (ילקוט יוסף ג')

ה. אם בתענית ציבור השעה הייתה דחוקה והתפללו קדושה, בלי חזרת הש"ץ, עשיגיע הש"ץ לברכת רפאינו, יאמר שם "עננו" בקול רם ברכה בפני עצמה, והקהל ישמעו ויכוונו לברכתו, וימשיכו בתפילתם, וכשיגיעו לשומע תפילה יאמרו בלחש תפילת "עננו", חוץ מהש"ץ, וימשיכו את התפילה עד הוף. (ילקוט יוסף ג')

ו. לא ישב אדם להסתפר סמוך למנחה, עד שיתפלל ולא יכנס למרחץ ולא לבורסקי (מקום שמעבדים שם העורות) ולא לדין ולא לאכול אפילו סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה ואם התחיל באחת מכל אלו, אינו מפסיק אעפ"י שהתחיל באיסור, ובתנאי שיהא שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו או מלאכתו, אבל אם אין שהות להתפלל אחר כך, צריך להפסיק מיד. (מרן בשו"ע)

ז. יש חולקים, ולדעתם סעודה קטנה מותר, ואינו אסור רק בסעודת נישואין או מילה. ויש אומרים, שאפילו סעודה גדולה סמוך למנחה גדולה מותר ויש אומרים שסעודה קטנה אפילו סמוך למנחה קטנה מותר להתחיל ונהגו להקל כשתי הסברות, דהיינו בסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה, ובסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה. אפשר שהטעם לזה הוא שעכשיו קוראים לבא לבית הכנסת, ואין חשש שמה יפגע ולא יתפלל. אולם בסעודה גדולה יש להחמיר אפילו סמוך למנחה גדולה, ואפילו אם התחיל קודם לכן, כשמגיע מנחה קטנה והשעה עוברת, צריך לקום ולהתפלל. (הרמ"א בהגה)

ח. אף שמרן בשו"ע פסק שאסור לאכול אפילו סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה, רבים נוהגים כיום לאכול ארוחת צהריים לפני שהתפללו מנחה, וכבר כתבו הפוסקים האחרונים להליץ על מנהג זה, שהרי כיום רוב סעודותינו הם אחר חצות, וכמעט שאי אפשר לעמוד בגזירה עפ"י פסיקתו של מרן, ויש להם על מי לסמוך, ומכל מקום עדיף יותר להתפלל מנחה לפני הסעודה. (ילקוט יוסף ג')

ט. בסעודה גדולה, כגון סעודת מילה, שבע ברכות וכדומה, נכון להתפלל מנחה לפני הסעודה, והמקילים לאכול לפני מנחה גדולה יש להם על מי לסמוך, אבל לא סמוך למנחה קטנה. (ילקוט יוסף ג')

י. זה שאסור לאכול סעודה קטנה, היינו כשקובע לסעודה. אבל לטעום, כלומר אכילת פירות, מותר. והוא הדין לאכול פת כביצה כדרך שאדם אוכל, בלא קבע, מותר. (מרן בשו"ע)

אמרי בינה - שבזו המידות הטובות

כתב באורחות צדיקים כי בענין השקר יש תשעה חלקים. בגיליון של שבת שעברה הובאו החלק הראשון והשני. להלן השלישי.

השלישי המשקר בחבירו, לא לגזול ממנו דבר שהוא שלו, אך הוא רואה טובה שעתידיה לבוא לחבירו, והוא מהדר אחר אותה טובה לקחת אליו בשקר וברמאות, או ידבר שקרים לחבירו עד שיתן לו מתנה, כגון שמבשר לו בשורות שקר ויתן לו מתנות עבור זה, וכן כיוצא בזה העניין. אמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין צב א): המחליף בדבריו כאילו עובד עבודה זרה, שנאמר (בראשית כז יב): "אולי ימושני אבי והייתי כמתעתע", ונאמר על עבודה זרה (ירמיה י' טו): "הבל המה מעשה תעתועים".

לאו דווקא כאילו עובד עבודה זרה ממש, אלא הדמיון על קצת, כי הוא נסתר בשקר ונעזר בשווא. (עפ"י ספר אורחות צדיקים שער השקר)

פנינים לפרשת שבוע

צדיק או תמים

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו." (פרק ו' ט') יש להקשות, מדוע בהמשך הפרשה נאמר: "כי אותך ראיתי צדיק בדור הזה" (פרק ז' א') ולא הוזכרה עוד תכונתו - "תמים"?

נראה לומר כי, כידוע חי נח בדור המבול ודור ההפלה. דור המבול היה מושחת מבחינה מוסרית - "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" - והניגוד לכך הוא המושג "צדיק", (כשם שזכה יוסף לתואר צדיק, כיון שהיה נזהר בעניין זה).

לעומת זאת דור ההפלה היה מושחת מבחינת האמונה, כפי שאומרים חכמינו שאמרו אנשי דור ההפלה: "נעשה קרדומות ונעלה לשמים ונלחם עמו" - והניגוד לכך הוא המושג "תמים" - כמו שנאמר: "תמים תהיה עם ה' אלוקיך".

לפיכך, כאשר הדברים אמורים בתולדות חייו של נח בכלל - "אלה תולדות נח" - כי אז מספרת התורה, שבשתי הדורות בהם חי נח "בדורותיו" - היה יוצא מן הכלל בדור המבול היה "צדיק" ובדור ההפלה היה "תמים". ואילו בהמשך הדברים אמורים לגבי "הדור הזה" - בדור המבול בלבד - ולכן נאמר בפסוק רק "צדיק", שהוא ניגודו של דור זה...

בני ישראל לא מיוחסים אחרי נח

שואל האלשיך הקדוש, מדוע בני ישראל לא מתייחסים אחר נח אלא דווקא אחר אברהם והרי נאמר בתורה לגבי נח "נח איש צדיק תמים" (בראשית ו' ט'). אומנם כי אין זו שאלה לפי מי שדורש פסוק זה לגנאי, אך לפי מי שדורשו לשבח מדוע לא?

נראה כי אפשר להסביר זאת על פי מדרש חז"ל המובא ב"ילקוט ראובני", המתאר את התנהגות נח לאחר יציאתו מהתיבה. ביציאתו מהתיבה התחיל נח לבכות על חורבן העולם. אז אלוקים אמר לו נח היכן היית עד עכשיו? היה לך לבקש רחמים על בני דורך?

יוצא מכך שנח היה צדיק אך רק לעצמו בעוד שאצל אברהם הצדיקות באה לידי ביטוי גם ביחס לאחרים, שהרי אברהם מתחנן לפני הקב"ה על הצלתם של אנשי סדום. אם כך ראוי שעם ישראל יתייחס דווקא לאברהם הדואג לכל ולא לנח הדואג לעצמו אף על פי שהיה צדיק. (מבוסס על אהבת קדומים)

מדוע נגזרה בליה על דור המבול?

על הפסוק "ומן הבהמה אשר איננה טהורה" שבפרשתנו, מובא בגמרא במסכת פסחים ג. - עקם הכתוב שמונה אותיות כדי שלא להוציא דבר מגונה מפיו.

על קביעה זו יש לכאורה קושיא, הרי מצאנו הרבה פעמים שנאמר בתורה "טמא", כגון "וזה לכם הטמא", "טמא יהיה לכם", וכיוצא בזה? אלא שנראה לומר כך: כאן תוך סיפור עניין שאינו נוגע להלכה, יש להיזהר שלא להוציא דבר מגונה. ואילו שם, כשיש צורך להורות להלכה שזה טמא, כי אז אין לכסות דבר, אלא יש לבטא ברורות וחריפות: "וזה לכם הטמא!"... (לפי ראשונים)

בין אדם לחבירו

אדם המוכיח חבירו על עבירה שעבר או מעשה שלילי שעשה, ישתדל להוכיחו בצניעה וגם אז יזהר שלא יכלים אותו, מפני שאיסור הלבנת פנים הינה גם בצניעה וגם בעת תוכחה, מכאן נלמד קל וחומר שלא במקום התוכחה.

יזהר שלא לכנות שם רע לחבירו, וגם אם הוא רגיל באותו כנוי אם מתכוון לביישו אסור, וכן המקלל אדם בפניו עובר באיסור אונאת דברים מלבד איסור קללה.

שואל ומשיב

שאלה: האם לגר צדק מותר להתפלל על אביו הנכרי החולה, שה' ישלח דברו וירפאהו?

תשובה: כתב בשו"ע יורה דעה סימן קנח סעיף א': עובדי עבודה זרה אסור להצילים אם נטו למות, ואין לרפאותם אפילו בשכר, אם לא במקום איבה. כתב בעל כנסת הגדולה בספרו "דינא דחיי", שנראה לו שהרמב"ם שהיה רופא לישמעאלים בארץ מצרים, מפני שאין הישמעאלים עובדי עבודה זרה, וכל שאינו עובד עבודה זרה מותר לרפואתו אפילו בחינם, אף על פי שאין לחוש לו משום איבה. ולפי זה הדבר ברור שאם הוריו של הגר צדק ישמעאלים, מותר להתפלל עליהם לרפואה שלימה, כיון שאינם עובדי עבודה זרה. וכן מתבאר בכסף משנה פרק י' מהלכות עכו"ם הלכה ב'.

לכאורה יש מקום לומר שאפילו אם הוריו נוצרים שמשתיים שם שמים ודבר אחר, אין דינם כעובדי עבודה זרה, לפי מה שכתבו התוספות סנהדרין סג: שבני נח לא הוזהרו על השיתוף. וכן פסק הרמ"א בהגה בא"ח סימן קנו', שלא הוזהרו בני נח על השיתוף.

אומנם ה' נודע ביהודה" תנינא חלק יורה דעה סימן קמח' חולק על כך, וסובר שאין זו כוונת הרמ"א וכיוצא בזה כתב בשו"ת "שער אפרים" סימן כד' בשם החלקת מחוקק. אולם ה' פתחי תשובה" יורה דעה סימן קמז' כתב, לדחות את דבריהם וכן כתב הגאון יעב"ץ בספר "מור וקציעה" סימן רכד', וכתב, שכל עבודה זרה שלהם בזמן הזה אינה אלא שיתוף שם שמים ודבר אחר. ומביא ראיה ממנחות קי. וכן כתבו פוסקים אחרונים רבים.

לפי זה נראה שכיון שאף הנוצרים אין דינם כעובדי עבודה זרה מותר לרפואם, אפילו כשאין לחוש לאיבה, וכן מותר להתפלל לרפואתם. כן פסק מרן בשו"ע י"ד - קמח' - יב', שבזמן הזה אין הגויים בקיאים בטיב עבודה זרה, לפיכך מותר לשאת ולתת עימם ביום חגם וכו'.

כמו כן, יש לומר שדווקא לרפאות הנוצרים שעושה מעשה בידיים אין להתיר שלא במקום איבה, מה שאין כן להתפלל עליו לפני השם יתברך אשר בידו נפש כל חי, ואם אין הנכרי הזה ראוי לרפואה שלימה, ה' הטוב בעיניו יעשה, והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אוותה יועש. לפיכך אין לאסור בזה כלל. וכל שכן אם הגוי עצמו מבקש שיתפללו עליו, שמזה נראה שיש לו אמונה בה' יתברך שלא יפלא ממנו כל דבר, שמוותר להתפלל עליו.

הרב אליהו קצין הביא ראיה מאלישע הנביא ריפא את נעמן מצרעתו. ועל ידי כך נעשה גר צדק (צ"ל גר תושב. עיין סנהדרין צו:). וכל שכן בזמן הזה שאנו בגלות, וצריכים אנו להם. והוסיף, שלאביו הגאון הצדיק רבי יהודה קצין, בא גוי אחד ותינוק מוטל בידו כמו פגר מת, ואחר שלחש עליו ובירכו, נתרפא מיד, ויצא ממוות לחיים, ונעשה קידוש ה'. ומה שכתב מרן השו"ע י"ד סימן קנח' מתייחס לעובדי עבודה זרה ממש. וכן פסק רבי חיים פלאגי בשו"ת "חיים ביד" סימן לג'.

על כל פנים נראה שהדבר נכון שמוותר להתפלל על גוי חולה שיחיה ויחזור למוטב, וכל שכן בנידון דידן שמוותר לגר להתפלל לרפואת אביו, כיון שהרי הוא הביאו לחיי העולם הזה, ועל ידי כך זכה להיכנס תחת כנפי השכינה ולחיי הנצח.

סיכום: מותר לגר צדק להתפלל לרפואת אביו הגוי, בין אם הוא מוסלמי ובין אם הוא נוצרי. (עפ"י שו"ת יחוה דעת חלק ו סימן ס')

גדולי ישראל

רבי יעקב מאיזביצא - ר' יעקב נולד בשנת ה' - תקעח', לרבי מרדכי יוסף, בעל "מי שילוח". לאחר פטירת אביו עלה לנהל את עדת איזביצא, ואחר כך עבר לרדאדין.

היה ידוע בבקיאותו הגדולה בש"ס ובפוסקים, אולם מעל לכל בלט בכך ש' היה אהוב למעלה ונחמד למטה. רבי יעקב הגדיל עצה ותושיה והפיץ אור חיים נצחיים בקהל עדתו.

מחיבוריו "בית יעקב" על התורה. רבי יעקב נלב"ע בשנת ה' - תרלח'.

סיפור השבוע

ולא "הדר" לו. הם התחננו לפני הסוחרים, שמא ואולי מצוי אצלם אתרוג אחד ל"רפואה", מוצנע אי שם, אתרוג שתמורתו מוכנים הם ומזומנים, לשלם ככל אשר יושת עליהם.

אולם הסוחרים הניעו ראשיהם בצער, והשיבו: "לו היה בידינו, להציע לכם משהו מובחר ומושך את הלב, כלום לא היינו מציעים? האם איננו יהודים? האם איננו צריכים להרוויח לצרכי יום טוב, מי יתן והיה לנו את אשר חיפשתם, אזי מאושרים היינו בחלקנו...".

כאשר חלפו להם הימים ללא תכלית וללא תועלת, עשו האברכים חשבון נפשם: החג הקדוש, קרב ועדין אין אתרוג בנמצא, ואי אפשר לשוב בידיים ריקניות, אז: "אם אין הרצוי אזי יש לרצות במצוי...". עליהם לרדת בדרישתם ולהתחיל לחזר אחר אתרוג פחות מן המצופה, היינו לפחות אתרוג כשר לברכה. אך מחמת דוחק השעה המאוחרת, כבר היה שוק ה"בינונים" דליל אף הוא, ומשעה לשעה פחתו אפילו אלו שבחזקת "בדיעבד".

כיון שראו האברכים כי זה המצב, החלו מחפשים בבהילות אחר אתרוג כשר לברכה, ובעוד ידיהם מגולגלות את הפשתן הפיקו פניהם החיוורות אגלי זיעה, המלמדים על מצוקתם הרבה.

סוחר האתרוגים, יהודי לבוש הדר, בחן בקפידה את הידיים הרבות הממששות באתרוגים, גוער בזה ומעודד את ההוא: מבקש מן הקונים העטים על הסחורה לזוז קמעא כדי לתת רווח ל"פנים חדשות" ובדרך רמז, מנסה לטרוד מן הדוכן שידיו חטטניות מידי.

עיני הסוחר המנוסות, הבחינו לפי עסק הידיים ומשמושן בסחורה, מהו האופי של בעליהן. בשל כך הסביר פנים ביותר, וניסה לעזור לעדיני האופי, ונסה להיפטר מאלו אשר משוש אתרוגים ובדיקתם בזכוכית מגדלת אינה בשבילם אלא כעין למוד חינם. "אברכים – פנה הסוחר בבדיחות הדעת אל השלוחים – "הגלות" כולה שפוכה על פניכם, שמא אוכל לעזרכם?!"...

ברכות

מזל טוב לעזרא יהודה לרר ה"ו וכל בני משפחתו לרגל הגיעו למצוות יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת מאהבת תורה ויראת שמים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם

מזל טוב לעמית עמרני ה"ו וכל בני משפחתו לרגל הגיעו למצוות יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת מאהבת תורה ויראת שמים ותמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת וזאת הברכה הם:

1-ב' 2-ד' 3-א' 4-ג' 5-א' 6-ג' 7-ג' 8-ג' 9-א' 10-ג' 11-ב' 12-א'

תקציר משיבוע שיעבר: הסוכה הרחבה שבחצר, הפיצה ריח נעים ומרענן. העצים והקרשים חוברו לשלמות מרהיבת עין. מבפנים, נפרסו הסדינים הצחורים על גבי כותלי העץ החשופים. חג השמחה ממשמש ובא. סוכה זו מיוחדת היא, סוכתו של הרב הקדש רבי חיים מצאנז זכותו יגן עלינו בעל "דברי החיים".

העגלונים המקומיים עסוקים "עד מעל הראש" בהובלת האורחים הרבים, הקהל הקדוש עסוק בסיום עניינים אחרונים של החג, ועקרונות בית טרודות להכניס את החג על הצד היותר טוב.

אכן שרויה שמחת החג בלב הכל, אך באוויר מרחפת עננה קלה, העירה צאנז לא זכתה השנה לרכוש אתרוג נאה והדר. גם לא לצדיק, שנותר עדיין ללא אתרוג. עוד בקיץ, שלח הרב בעל "דברי חיים" שלוחים נכבדים, כדי לרכוש אתרוג נאה והדר, אולם שווקי האתרוגים היו חלשים ודלים, והאברכים שבו לצאנז בידיים ריקניות.

באחד מימי אלול, נשלחו שוב שני אברכים, מומחים ויראי שמים. אולם ימים חלפו ושום ידיעה לא נתקבלו מהם. הדאגה כרסמה בלב החסידים, לפי המניין והחשבון כבר יכולים היו הללו לשוב.

במטבח עולה הבל התבשילים, המבשלות בוחשות בקדירות, טועמות בקצה הכפית, מזלפות מלח לכאן ולפלא לשם, ועוד. "יענקלה – פונה המבשלת אל בנה היושב ומביט אחר עבודת אמו – גש יקירי לארגז ובא מתוכו עשרה תפוחי אדמה יפים...". יענקלה ניגש לארגז, ובעודו רוכן על הארגז, נוחת על השולחן הסמוך דבר מה, הילד צועק בהלה וכולן מביטות בתימהון ובהלה בחבילה שהונחתה דרך החלון הפתוח על השולחן. אחת המבשלות - פשה החלה מתירה את הקשרים של החבילה, ואז שלפה את מה שבתוכה, ולעיניה ועיני חברותיה הנדהמות נתגלה דג גדול ושמן, שופרא דשופרא!

מחמת גדלו והיקפו, נאלצו כל המבשלות לטרוח סביב הדג. הדוד הגדול הועמד על הכירה, ונתחי דג ורדרדים הושלכו פנימה מתובלים כראוי – אולם עדיין אין אתרוג בצאנז.

קבוצות קבוצות התגודדו סביב בית המדרש ו"החצר". מודאגים מתי ישובו השלוחים אשר נשלחו לקנות את האתרוג, ולפתע עבר רחש לחש - "האברכים השלוחים כבר מצויים בצאנז, יש אומרים כי בבוקר השכם כבר ראו אותם חומקים בסמטאות. אולם היכן הם? מדוע אינם מראים פניהם בציבור? והיכן הוא האתרוג? תמהו התושבים. אחד האנשים, טען שמשום מה ראה שהם הסתובבו סביב המטבח הגדול שבחצר, השתהו והציצו מבעד לחלון ומיד חמקו. התימהון גבר יותר...

המשיך משיבועות שיעברו: "רבותי! – אמרו שני אברכים נמרצים – הדבר לא פשוט כלל, איננו חפצים לבחוש בקדירותיהם של אחרים, אך הזמן דוחק והשעה מאחרת, נלך לבתיהם של אותם שלוחים ומפיהם נתוודע פשר הדברים המוזרים". אמרו ועשו. הסיפור שיצא מפי השלוחים הנכלמים שפניהם המושפלות עוטות גוון אפרפר מחמת צער, הדהים אף את השומעים.

שבועות רבים נדדו בדרכים, הצפינו והדרימו, פנו מזרחה ומערבה ובכל מקום לא האירה להם ההצלחה את פניה. שווקי האתרוגים דלים וריקניים היו. ההיצע הדל בלט מתוך אניצי הפשתן, לא תאר

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

הרב אברהם בן הרב מאיר ליברמן זצ"ל	יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל	רחמים בן ורדה נחום ז"ל	חיים בן אליס עציץ ז"ל
אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל	יעקב בן יוסף באייבצ'וב ז"ל	עמרם בן מרים קרסנטי ז"ל	משה בן עילו ביטון ז"ל
מכלוף בן נונה הכהן ז"ל	שלמה בן סוליקא אלבז ז"ל	חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל	זילפה בת יפה פוזיילוב ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.א.			

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו	שמעון בן רחמה דנינו ה"ו	הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו	נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו
אושרת בת ציפורה כהן ה"ו	זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו	נירית בת מזל אהרוני ה"ו	שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאוצרות התורה לילדים

ילדים חביבים, בעשרת הדורות מהאדם הראשון ועד נח, ההלך ושקע העולם בחטאים. בני דורו של נח היו משופעים בכל טוב והיו חזקים וחסרי דאגות. אולם במקום להודות לקב"ה על כך להתקרב אליו, הם עשו את ההיפך הם הרבו לחטוא והארץ הלכה ומלאה חמס וזימה גזל והשחתת הדרך. הקב"ה ששונא זימה וגזל גזר להמיתם על ידי מבול.

כשהחליט ה' להוריד על הדור ההוא את המבול ראה את צדקותו של נח קרא לו ואמר "רק אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה". מי היה נח ומה היה מיוחד בו מכל בני דורו? כדי להצילו מהמבול הוא ציוה את נח להכין תיבה מעצי גופר אליה יכנסו הוא וכל משפחתו וכן מכל בעלי חיים הטהורים שבעה שבעה ומאלו שאינם טהורים שניים שניים.

מאה ועשרים שנה עסק נח בבנין התיבה ובכל אותם מאה ועשרים שנה היו שואלים אותו בני דורו מה אתה מכין? והוא ענה להם שבגלל העבירות הרבים שהם עושים, הקב"ה עומד להביא מבול על העולם ולמחות אותו. אולם אם יחזרו בתשובה

ינחם ה' על מחשבתו ולא יביא עליהם את מי המבול וכך ינצלו. דבריו של נח לא עשו עליהם רושם על בני דורו והרשעים המשיכו ללכת בדרכם וברשעתם.

רשעי הדור אף איימו לשבור את התיבה ולהרוג אותו, אם ינסה להיכנס לתיבה. אולם ה' אמר "אני מכניס אותך לעיני כולם ונראה אם יצליחו לפגוע בך". ואכן ב' לחודש חשוון שהיה יום פטירתו של מתושלח התחיל נח להכניס לתיבה את בעלי החיים ואת המזון שדרוש להם. וכפי שציוה אותו ה' הוא עשה את זה "בעצם היום הזה" כלומר ביום ולא בלילה, לעיני כולם ולא בסתר.

כעבור שבעה ימים ביז' בחשוון החל המבול, שנמשך ארבעים יום וארבעים לילה, ומחה את כל אשר על פני האדמה ורק מי שהיה בתיבה ניצל. אחרי עוד מאה וחמישים יום בהם הלכו וחסרו המים, בא' לחודש סיוון, כשגילה נח בעזרת היונה שהארץ יבשה, יצאו מהתיבה נח וכל מי שהיה בתיבה.

הדבר הראשון שעשה נח בצאתו מהתיבה הוא בניית מזבח והקרבת קורבנות להודות לה' על הצלתו.

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מנערה)

1. כמה זמן נמשכה בניית התיבה על ידי נח?
 - א. שנה אחת.
 - ב. נח לא בנה את התיבה, אלא ה' הכין אותה בנס.
 - ג. עשר שנים.
 - ד. מאה ועשרים שנה.
2. איזה עופות שלח נח לדעת אם יבשו המים?
 - א. עורב ויונה.
 - ב. יונה וחסידה.
 - ג. עורב וחסידה.
 - ד. יונה ונשר.
3. מה היה הדבר הראשון שעשה נח מיד עם צאתו מהתיבה?
 - א. בנה בית במקום ביתו הראשון שנהרס.
 - ב. בנה מזבח והקריב קורבנות כתודה לה'.
 - ג. בדק שכל הרשעים מתו.
 - ד. אף תשובה לא נכונה.
4. מה היה חטאם של דור הפלגה?
 - א. הם מרדו בטענה שעונש המבול היה מוגזם.
 - ב. בנו מגדל גבוה במטרה להילחם בה'.
 - ג. היו גנבים ושוודים.
 - ד. עבדו עבודה זרה.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' עד ו', ז' וח'

5. מדוע נקרא הגשם שכילה את כל החי שעל הארץ מבול?
 - א. מפני שבילה את הכל.
 - ב. שהוביל את הכל מהגבוה לנמוך.
 - ג. מפני שהוביל אותם לבבל.
 - ד. כל התשובות נכונות.
6. "ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח" (פרק ז') כיצד ידע נח להקריב קורבן מבעלי החיים הטהורים?
 - א. כך ציוה עליו ה'.
 - ב. הם התנדבו לזה בהיותם בתיבה.
 - ג. מכך שה' אמר לו להכניס מהם שבעה ולא שניים.
 - ד. כך קיבל במסורת מאבותיו.
7. "אך בשר בנפשו..." (פרק ט') מה נאסר להם בפסוק זה?
 - א. אכילת חיות ובהמות לא טהורות.
 - ב. אכילת אבר מן החי.
 - ג. אכילת נבלות וטרפות.
 - ד. ב' וג' נכונות.
8. "ברוך ה' אלהי שם..." (פרק ט') על מה ברוך ה'?
 - א. עתיד לשמור הבטחתו לתת את ארץ כנען לזרעו.
 - ב. עתיד לתת לזרעו את התורה.
 - ג. עתיד להוציא זרעו ממצרים.
 - ד. א' וב' נכונות.

שאלות לכיתות ז' וח' – מפירושים אחרים על התורה

9. לפי פירוש הרמב"ן מדוע בעלי החיים שלא טהורים באו מעצמם: "שנים מכל יבאו אליך" והטהורים לקח בעצמו "הטהורה תקח לך"?
 - א. הבהמות הטהורות ידעו שישמשו קורבן ולא רצו לבא.
 - ב. ה' עזר לו בכך, כי את בעלי החיים שאינם טהורים קשה לצוד.
 - ג. בבעלי החיים שנועדו למצוות הקורבן, ראוי שיתאמץ בעצמו.
 - ד. כל התשובות נכונות.
10. על נמרוד נאמר "הוא הָיָה גִבֹר צִיד לְפָנָיו ה'..." (פרק י') לפי פירוש הרשב"ם למה הכוונה "לפני ה'"?
 - א. היה הגיבור ביותר של העולם.
 - ב. נמרוד ניסה להקניט את ה' בפניו.
 - ג. היה צד את דעתן של בריות בפיו ומטעה אותם למרוד בה'.
 - ד. תשובות א' וג' נכונות.

כללי השתתפות

לימוד פורה ומהנה

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.